

TURHAN BAYTOP, *Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün)*, İstanbul 1984, 520 sayfa. İstanbul Üniversitesi Yayınları 3255. Eczacılık Fakültesi, 40.

Yurdumuzun bitki örtüsünün toplum yapısına etkisi yanında ilişki kurduğu devletler ile yaptığı ticarete bitkilerin özel bir yeri bulunmaktadır. Tarih ile ilgili olan her bir kimse Baharat Yolu diye bilinen ticaret mihverinin Türk tarihindeki yerini bilir. Yakın bir geçmişte de İpek Yolu kavramı çeşitli iletişim araçları ile büyük bir kitleye bir kez daha hatırlatıldı. Bunun tarihte oynadığı rol kadar günlük yaşamımızda da değişik bir yeri vardı. Bilimsel çalışmalar kadar halkbilim kavramına kadar giren bitkileri tam bir envanterin eksikliği yıllardan beri duyulduğu için, bu işin sayılı mütehassıslarından biri olarak tanınan sayın profesör tarafından ilgililere ve araştırmacılara sunuldu. Bir tıp tarihi araştırmacı yöntemi ile ele alınan eser büyük boy olarak yayınlanmış ve yararlı resimler ile donatılarak çekici bir hale getirilmiştir. Tarihsel evrim de ihmal edilmediği için araştırmacılara değerli bir klavuz karakteri kazanmıştır. Konulan dizinler de kitaptan yararlanmayı büyük bir ölçüde kolaylaştırmakta ve şifa arayanlar kadar merak edenleri de tatmin etmektedir. Hangimiz yaramıza tütün basmamıştır. İlk rahatsızlık belirtilerinde kuru çay ve kahveden yardım aramamıştır? Kullandığımız tuz ve biberin lezzet kadar organ gereksinmesini karşıladığını şuuraltı olarak bilmekteyiz. Bunun tarihsel evrimi çok eski zamanlara kadar uzandığı için, tıp ile ilgili olanlar zaman zaman çeşitli eserler kaleme almamışlardı. Bu arada en eski Türk dili yadigârları arasında tıp metinlerinin bulunduğunu belirtmeliyim. Diğer çalışmalar da araştırmacı tarafından eleştiri süzgecinden geçmiştir (Tarih ve Gelişim, s. 13-64). En eski devirlerden günümüze dek konuya eğilen kişilerin eserlerini ve çalışmalarının bir özeti yapan araştırmacı, haklarında yapılan eleştirisel yazıları da katmakla, konunun detaylarını gözler önüne sermiştir. Bitkilerin günlük kullanımlarının ne olacağı ve hangi koşullar içinde kullanılması gerektiği için söz söylemeğe yetkili kişilerden olan araştırmacı kitap bilgisi yanında bizzat araştırmalar yaparak sonuca gitme yolunu benimsediği için esere kullanılma alanını genişletme olanağı sağlamış ve bu gezileri sırasında rast geldiği yeni bilgileri de katmakta ve bilim dünyasına yeni konular hediye etme fırsatı bulmuş ülkemizin bu alandaki özelliğini vurgulamıştır. Böylece müstesna bir eseri sabırla işleyip bizlere sunan araştırmacıyı, kendi malzemenizi başka kaynaktan öğrenme zorunluluğundan kurtardığı için kutlamalıyız.

DOÇ. DR. MAHMUT H. ŞAKİROĞLU